

Talesprogsvariationen i Odder Kommune
Hadsherredsmål, rigsmål, københavnsk, århusiansk?

Af Bent Jul Nielsen og Magda Nyberg

Odderundersøgelsen

Hvorfor der lige netop skulle foretages en talesprogsundersøgelse i Odder kan det måske være svært at begrunde 100% sagligt. Men der findes dog et par gode argumenter.

Fra det jyske område har vi undersøgelser af lignende art både fra sønderjyske, vestjyske og nordjyske lokaliteter, i alle tilfælde fra områder der både indbefatter et landdistrikt og en eller flere byer af behersket størrelse. I modsætning hertil er Odder østjysk. Landdistriktet er som de andre steder fortrinsvis befolket med landmandsfamilier, og det bør måske pointeres at der her er tale om jord af høj bonitet som har medført en gennemgående ret høj velstand; i dag findes der iøvrigt adskillige ikke-agrarer virksomheder også uden for byen. Odder by er efter sin størrelse meget bymæssig og relativt stærkt og tidligt industrialiseret og i takt hermed også kultiveret, hvis man dermed mener at der igennem mange år har været stor kulturel aktivitet bl.a. på det skolemæssige område (herunder f.eks. både fagskoler og højskoler). Endelig er Odder næsten nabo til tre af de østjyske købstæder, den lille købstad Skanderborg, den betydeligt større købstad Horsens, og sidst men ikke mindst Århus. Alt i alt har vi her et jysk område af en noget anden karakter end de tidligere undersøgte. Om det giver sig udslag i talesproget og hvordan det giver sig udslag, det er nogle af de spørgsmål vi har prøvet at stille.

Odderundersøgelsen baserer sig på trakanalyser af en lang række udtaletræk og enkelte morfologiske og leksikalske træk (ialt 50) af båndoptagne sprogprøver med et bredt udvalg af informanter der er bosiddende og er opvokset i kommunen.

Ved et bredt udvalg skal forstås at der foreligger optagelser med folk af begge køn, alle alders- og socialgrupper, samt repræsentanter for både land og by.

Der foreligger optaget 95 interviews og 26 gruppesamtaler, de er foregået 1986-1988. Men af frygt for at vi ville falde for aldersgrænsen inden hele dette stof var aflyttet og analyseret har vi allerede taget hul på publiceringen af nogle undersøgelsesresultater efter at vi har bearbejdet optagelserne fra 19 af informanterne. Disse 19 er udvalgt således at de fordeler sig bedst muligt over det sociale, det kønsmæssige og det geografiske spektrum, men vi har holdt os til vores 3 yngste aldersgrupper, nemlig personer født mellem 1947 og 1976, begge årstal incl., dvs. personer der i 1987 var mellem 11 og 40 år. Inden for dette spektrum er igen de yngste aldersklasser (11-21-årige) stærkest repræsenteret.

Se skema 1:

(Symbolerne M, K, B og L er let gennemskuelige.
Romertal og arabertal står for henh. socialklasse
og aldersklasse.
Det hele er forklaret under skemaet).

Sproget i Odder og rigsmålet

Trakkene.

I en første rapport, i Danske Folkemål 1988, har vi redegjort for nogle resultater der vedrører disse personers

sprog i relation til rigsmålet. Vi måler ved trækanalyse og procentudregning den enkelte informants rigsmålsafvigelse for så vidt angår 12 træk (ud af ialt 37 træk der er analyseret med samme formål). En del af de 25 træk der er udeladt ved den videre bearbejdning har vi ladet udgå ganske simpelt fordi de slet ikke udviste variation hos dette informantudvalg: trækmanifestationen var altid i overensstemmelse med rigsmålet (dog delvis bortset fra 1 af informanterne). Disse træk der nok kan variere hos ældre medlemmer af lokalsamfundet gjorde det ikke hos de 11-40-årige. Det drejer sig om en del af de klassiske jyske dialekttræk.

Sf-skema-2.

Og bemærk alle nullerne!

Der var ingen der sagde a for jeg, ingen der sagde it for ikke, ingen der sagde long for lang osv. osv.

Efter at nul-trækkene var fjernet og der også af forskellige grunde var set bort fra nogle andre af de optalte træk, blev der altså 12 tilbage som er brugt i den videre variationsanalyse.

Sf-skema-3.

Når vi måler rigsmålsafvigelsen på disse træk alene og udregner gennemsnitsafvigelsesprocenter er der altså selv med maksimale afvigelsesprocenter ikke tale om nogen stor afstand til rigsmålet.

Af skema 3 fremgår det også hvordan trækkene alt i alt fordelte sig, altså hvilke der er størst chance for at høre i en rigsmålsafvigende form når man tager til Odder, og hvilke der kun i mindre omfang falder sådan ud.

Til de almindeligste hører trækket or/år, dvs. man hører ofte år i gjorde, fjorten, jordbær, skjorte m.fl., og trækket -ing, dvs. der siges ofte regning, ansøgning osv. i stedet for regneng, ansøgneng, og endelig trækket -et, dvs. der siges ofte huset, prøvet osv. med t/d-lyd i stedet for "det bløde d". Af disse træk er de to sidstnævnte i overensstemmelse med stedets oprindelige dialekt, mens det førstnævnte (or/år) ikke er det.

Til de statistisk mindst rigsmålsafvigende træk hører stød/ikke-stød i kant-, damp-typen (ord med stemt + ustemt konsonant der har stød i rigsmålet) og trækket ø til hvis rigsmålsafvigende manifestation vi har regnet både nul, j-lyd og mellemkvaliteter mellem ø og i.

Informanterne.

Informantfordelingen i henhold til rigsmålsafvigelsesgraden, når man har udregnet gennemsnittet for hver informant, kan betragtes på

skema-4.

Af skemaet fremgår det med nogenlunde tydelighed at variabelen køn kan korreleres med afvigelsesgrad, idet mænd dominerer blandt de højestscorende (over 50%) og kvinder dominerer blandt de lavestscorende (under 15%).

M.h.t. variabelen bopæl fremgår det at informanterne fra landet dominerer blandt de højestscorende, mens der ikke viser sig noget klart mønster blandt de lavestscorende.

Der er kun et svagt grundlag for at sige noget om socialgruppens betydning, måske dog at der er en dominans af socialgruppe I blandt de lavestscorende, dvs. mest rigsmålsnære. Variabelen alder spiller så vidt det kan ses af ske-

maet ikke nogen synderlig rolle. Heraf kan man sandsynligvis slutte at den høje grad af dialektudjævning der kan iagttages i dette område i alt væsentligt ligger forud for de forholdsvis unge aldersklasser vi undersøger i denne forbindelse.

Sammenfattende kan vi ud fra totalskemaet forsigtigt konkludere at de mest rigsmålsafvigende hyppigt vil være mænd med bopæl i landdistriktet, og at de ikke tilhører socialgruppe I.

Når vi gransker informantfordelingen på grundlag af de enkelte træk når vi ofte til et lignende resultat, men kan samtidig konstatere at informanternes rangorden skifter meget efter hvilket træk vi lægger til grund.

Sprogformerne.

Hermed er også sagt at de sprogformer vi har at gøre med er meget uegale. Som eksempel kan vi vise hvordan en informants rangordensplacering skifter alt efter hvilket træk der lægges til grund for rangordensopstillingen.

Se skema (fig.) 5.

(der vedrører informanten med lb.nr. 44)

Så grelt er det ikke i alle tilfælde, men i mange. Der er en tendens til at de mindste udsving forekommer hos informanter der enten har en lav eller en høj rigsmålsafvigelsesprocent, mens en stor midtergruppe placerer sig yderst forskelligt alt efter hvilket træk der lægges til grund. Sagt på en anden måde: en gruppe informanter med ret ringe individuelle udsving i afvigelsesgennemsnit kan have højst forskellige procenttal for de enkelte træk.

Konklusion.

Fra den afsluttende konklusion på denne første rapport vil vi nævne:

1. Der er ikke blandt de 19 informanter fundet en sprogform der kan betegnes som dialekt.
2. Der er dog hos alle informanter tale om en vis afstand til rigsmålet, og der er i høj grad tale om variation, i hvert fald interindividuel, men formentlig også i nogen grad intraindividuel (det sidste har vi ikke været inde på her).
3. Vi træffer ikke en blot nogenlunde fast sprogform der kan genfindes hos den ene sprogbruger efter den anden.

Vi har endelig - ikke særlig overraskende - konkluderet at de former for talesprog vi har analyseret kan bestemmes som regionalsprog, idet vi derved forstår: en sprogform der foruden rigsmålsformer indeholder nogle geografisk bundne, men ikke nødvendigvis snævert lokaliserbare træk, og hvis rigsmålsafvigende træk ikke forekommer med 100% konsekvens, men i forskellig grad veksler med tilsvarende rigsmålsformer.

Forskellen på Odder og de andre jyske områder hvor der er foretaget lignende undersøgelser af talesproget hos de yngre aldersklasser, kan i kort form gøres op således:

Dialektudjævningen er i Odder skredet længere frem. Regionalsproget indeholder ingen træk der er snævert lokaliserbare.

Sproget i Odder og yngre rigsmålstræk

I fortsættelse af den første rapport om rigsmålsafvigelsen arbejder vi nu på en rapport om afvigelser fra hvad vi kalder yngre rigsmål. Formålet med den første undersøgelse var jo bl.a. at få et indtryk af dialektens (de lokalt bundne formers) resistens, mens formålet med den næste er at skaffe et overblik over de yngre formers indtrængen.

Vi har til den ende analyseret yderligere et antal træk hos de samme informanter. Hvilke det er fremgår af

skema 6.

Vi har dog inden den videre bearbejdning af forskellige grunde udeladt 3 af disse 14 træk. Hvilke træk der er arbejdet videre med fremgår af

skema 7.

Som det ses drejer det sig om en række træk der dels kan manifesteres med en udtale der er i overensstemmelse med en oprindelig særkøbenhavnsk (ofte lavkøbenhavnsk), men senere mere eller mindre udbredt udtale, dels kan manifesteres med en udtale der ikke er det. Vi kalder disse træk yngre træk og ikke københavnske, selv om de naturligvis under alle omstændigheder er københavnske; men pointen er at de p.d.e.s. ikke mere er begrænset til København og p.d.a.s. endnu ikke er slået helt igennem hos personer uden for København. I vekslende omfang er disse træk jo forøvrigt heller ikke slået igennem hos alle københavnere.

Begrebet "yngre" skal forstås som noget særdeles relativt, idet nogle af de såkaldt yngre udtaler er temmelig gamle (kan findes hos personer født o. 1860 if. Brink og Lund), mens andre virkelig er ret unge. I alle tilfælde er der imidlertid tale om former der konkurrerer med andre og ældre rigsmålsformer.

Trækkene.

Rangordenen og procenttallene for de 11 træk i skema 7 viser en næsten total afvisning af udtalen [ɛ] i stedet for [ø] (eks.: op), og det "flade a" i kortvokaliske ord (mand, klasse) har heller ikke slået meget an, selv hos vore unge meddelere; men det findes altså, hos én er pro-

centtallet for afvigelse (se skema 6, informant nr. 24, træk nr. 38) helt nede på 52, men derfra er der et langt spring op til den næste på 83. Hvad der nok kan undre mere er at den "flade" udtale af det lange a uden for r-forbindelse som forlængst er blevet den dominerende rigsmålsform, ikke har en sterkere position i Odder-normen. Udtalen er ganske vist solidt repræsenteret (ialt 30% af de mulige tilfælde), men 4 af informanterne har den slet ikke eller næsten ikke. Ingen af informanterne har helt opgivet den gamle udtale (hvor man har samme a-kvalitet i ane og Anne).

Mest accepteret af de yngre træk på listen er [aj]-udtale i ordet meget, men også i aj-ord i almindelighed er denne udtale forholdsvis udbredt (midt i rangordenen). Det "bløde g" har det ikke så godt hos disse sprogbrugere; i 70% af tilfældene er det erstattet af halvvokal eller nul. Udtalen [rø] i stedet for ældre [ræ] (i cigaret, adresse, grænse osv.) er heller ikke sjælden (54% af samtlige tilfælde). At [ɛ] som manifestation af o-fonemet foran konsonant findes i betydelig udstrækning (ord som mund, pung, lukke) kan ikke undre, da det i København er et af de ældste af de "yngre" træk; man kan snarere undre sig over at denne udtale ikke har tilkæmpet sig mere end 51%.

Forholdet mellem R-afvigelse og YR-afvigelse.

Vi har også i denne undersøgelse for hver informant udregnet gennemsnitstallene for afvigelser (her altså afvigelser fra YR). Men vi kan ikke her nå at komme ind på informantfordelingen hverken på grundlag af disse gennemsnitstal eller på grundlag af scoringerne inden for de enkelte træk. Derimod vil vi gerne vise resultatet af et forsøg der går ud på at sammenholde de to scoringslister der er fremkommet ved henholdsvis den første undersøgelse (gnsntl. rigsmålsafvigelse) og den anden (gnsntl. YR-afvigelse). Er der korrelation, således at det for den enkelte

informant gælder at jo højere R-afvigelse, jo højere YR-afvigelse?

Se skema (fig.) 8.

Her er, for hver enkelt informant, scoringstallet for R-afvigelse afsat på abskisseaksen og scoringstallet for YR-afvigelse afsat på ordinataksen. Skæringspunktet er markeret med et punkt der er forsynet med den pågældende informants løbenummer. Hvis der er fuldstændig positiv korrelation mellem de to sæt værdier vil det i en sådan afbildning vise sig ved at de indlagte punkter følger en linje der går fra punktet 0,0 til punktet 100,100. Det er ikke tilfældet. Derimod ligger der mange punkter på og omkring en linje hvis udgangspunkt i venstre side ligger lidt højere. Med dette udgangspunkt er markeret at selv de informanter der har en høj grad af rigsmålsnærhed ligger et godt stykke fra YR-nærhed (således som vi har forestillet os et YR-præget sprog). Om de informanter der ligger langs denne linje kan vi altså stort set sige at jo fjernere deres sprog er fra rigsmålet jo færre YR-manifestationer finder vi i deres udtale.

Men der er nogen der skiller sig mere eller mindre markant ud fra hovedmassen. Vi kan her kommentere de to ekstremer:

Nr. 23 (K,L,IV,1): en sprogbruger hvis sprog i mindre grad er præget af yngre træk end det er normalt i forhold til rigsmålsnærheden; det er forholdsvis rigsmålsnært, men efter en udtalenorm der ikke er meget præget af yngre træk.

Nr. 24 (M,L,II,1): her har vi modsat en sprogbruger hvis sprog er betydeligt mere præget af YR-træk end det er normalt i forhold til rigsmålsnærheden. Hans sprog er på én gang temmelig rigsmålsfjernt (efter vores målestok) og temmelig meget præget af yngre rigsmålstræk.

En lidt nærmere kommentar til disse to der nu er blevet afsløret af vores tal og kurver kunne gå ud på følgende:

M.h.t. den førstnævnte der placerer sig markant over strengen: Mangelen på YR-former kan ikke tilskrives aldersfaktoren da hun hører til i aldersklasse 1 (de yngste). Det er heller ikke tilstrækkeligt at henviser til den landlige bopæl. Hvis vi ser på hvilke enkelttræk der især trækker i retningen bort fra YR finder vi at det ikke mindst er træk 43: ra/ra og træk 46: aj. Begge træk tillægges af mange lav prestige (lavkøbenhavnsk). Det er også bemærkelsesværdigt at træk 40: langt a har en temmelig høj YR-procent (at træk 38: kort a har det er næsten en selvfølge). M.h.t. træk 49: q er denne informant meget konservativ i forhold til de fleste af de øvrige informanter. Hvis man skal forsøge at forklare den sproglige adfærd må man nok især henviser til at det er lavprestigeformerne der temmelig konsekvent undgås. Dette kan sammenholdes med nogle iagttagelser vedrørende samme informant som blev gjort ved analysen af hendes sprog i den første undersøgelse (der vedrørte R-afvigelse), nemlig at hun i interviewet tilsyneladende bevidst stræber efter en kode der er orienteret i retning af meget "korrekt" rigsmål; der optræder adskillige selvrettelser hvor en lokal form rettes til rm.-form. Bestræbelsen på at anvende et meget korrekt rm. fører dog ikke til nogen virkelig høj grad af rigsmålsnærhed. Informanten kan karakteriseres som en ret bevidst sprogbruger der har stort held med at undgå visse moderne, lavt vurderede udtaleformer, men som når det gælder variationen lokalt/ikke-lokalt har svarere ved straks at ramme rigsmålsformen.

M.h.t. den anden meddeler der blev fremhævet før, ham der placerede sig endnu mere markant, men under strengen, kunne man anføre følgende:

Han hører til yngste aldersgruppe (han er endnu yngre end nr. 23), og det er da også det almindeligste for dem der i det hele taget placerer sig under stregen. Han undgår ikke de ovenfor nævnte "lavprestigeformer", han har tilmed langt den laveste procent af YR-afvigelse m.h.t. træk 38: kort a. Men det er os ikke muligt at give nogen rigtig god forklaring på hvorfor netop hans sprog skiller sig ud ved at være præget både af en relativt stor afstand til rm. og et kraftigt islæt af YR-former. Vores indtryk af informanten er at der er tale om en velbegavet skoleelev som har en positiv indstilling til sine omgivelser (skole, kammerater, forældre og til og med interviewerne). Han har deltaget engageret i vores undersøgelse, både i interview og gruppesamtale og i en spørgsmål-og-svar-test uden på nogen måde at ville føre sig frem. Det er en person der hviler i sig selv og formulerer sig utvungent og umiddelbart på det sprog der nu en gang er hans. Men nogen sproglig adfærdstrategi kan vi slet ikke fornemme.

Odder-mål og Århus-mål

Vi har været så letsindige at reklamere med at vi måske ville kunne forelægge visse sammenlignende studier over talesproget i Odder og talesproget i Århus.

Det er imidlertid meget lidt vi indtil nu har nået af skaffe os at vide om det yngre Århus-mål. Der foreligger tre aflæste båndoptagelser fra informanter der hører til inden for de samme aldersklasser som de 19 Odder-informanter, nemlig fra aldersklasserne 2 (18-21-årige) og 3 (22-40-årige). De tilhører henh. socialgrupperne I, II og IV. Til sammenligning har vi også en informant fra aldersgruppe 6 (før 1906).

På grundlag af dette lille Århus-materiale kan vi konstatere følgende:

M.h.t. R-afvigelse.

11 af de 12 træk som blev medtaget i hele Odder-analysen (se skema 3) er relevante ved en tilsvarende analyse af Århus-mål, idet de allesammen varierer hos en eller flere af informanterne. Det ene der ikke varierer er træk 21: stødforholdene i stavelser med stemt + ustemt konsonant; men i Odder var det også kun 4 af de 19 der havde variation i dette træk, og de var alle 4 fra landdistriktet; iøvrigt er der også i dette træk variation hos den ældre Århus-informant som vi har lyttet på til sammenligning.

Resultaterne for de tre informanter er meget forskellige, men de har alle tre variation inden for trækkene 8, 26, 30, 30a, 32, ialt 5 træk hvoraf det ene er -ø; for dette træk er der afvigelsesprocenter på fra 7 til 91. Vi har på baggrund af Odder-resultaterne været lidt overrasket over i hvor høj grad der stadig kan findes "ø-afvigelse" i Århus. Det kan tilføjes at alle de tre informanter også har variation i trækket oppe, dvs. at ordet ind imellem bliver udtalt [ɔ·b].

Desuden viser det sig at 2 af informanterne har variation inden for trækkene 20, 24, 33, 34, ialt 4 træk; et af de fire træk er or/år hvor begge informanter har en høj afvigelsesprocent; den ene er den informant der tilhører socialklasse I.

Kun én informant har variation inden for trækkene 31, 35 (-ede, også) (K, Å, IV, 3), og kun én har variation inden for træk 19: stød i sammensatte verber (K, Å, I, 3).

Vi kan af gode grunde ikke udtale os om hvorvidt den samlede afvigelsesprocent for et større og med vores 19 Odder-informanter direkte sammenligneligt informantudvalg ville blive større eller mindre end det resultat vi kom til i Odder. Men der er ikke umiddelbart noget der tyder på at Århus er meget forud for Odder i rigsmålsnærhed.

M.h.t. YR-afvigelse.

Det kan først være værd at nævne at den ene informant fra aldersgruppe 6 (f. 1904) som ellers er holdt ude fra gennemgangen her næsten ikke har nogen repræsentation af de yngre træk (afvigelsesprocenter på 83-100).

Hvad de tre yngre og unge angår kan vi konstatere følgende:

- 38: kort a: næsten ingen repræsentation af "fladt a".
- 40: langt a: hos de to stor, men ikke eneherkende repræsentation af "fladt a".
- 41: o: overvægt af yngre udtale [å] hos de to, men meget lidt hos den tredje (soc.kl. IV).
- 42: å: [å] næsten ikke repræsenteret.
- 43: æ: yngre udtale er repræsenteret i ret betydeligt omfang hos de to.
- 44: re: yngre udtale forekommer ikke ret meget.
- 45: rē: én mangler yngre udtale, de to andre har den i større og mindre omfang (soc.kl. I mest).
- 46: aj: ikke mange eksempler på yngre udtale hos informanten fra soc.kl. I, mange hos inf. fra soc.kl. IV, temmelig mange hos inf. fra soc.kl. II.
- 46a: aj i meget: næsten eller helt gennemført YR-udtale hos dem alle tre.
- 48: år: ret svag repræsentation af yngre udtale hos alle.
- 49: q: noget forskelligt, tilsammen vel ca. 50-50.
- 50: v'c : vc': lille repræsentation af YR-udtale hos to, 50-50 hos den tredje.

Med hensyn til indførelse af YR-former ser det altså heller ikke ud til at Århus generelt ligger i spidsen. Måske indeholder materialet dog et fingerpeg om at yngre udtale er mere dominerende ved træk 40: langt a, end den er i Odense (men som nævnt dog ikke hos vores informant fra soc.-

kl. IV); det samme gør sig gældende ved træk 46a: udtalen af aj i meget (og her ikke mindst hos repræsentanten for soc.kl. IV!).

Af de samme gode grunde som der før blev hentydet til kan vi naturligvis ikke konkludere noget om trækmanifestationernes eventuelle korrelationer med de sociale parametre, selv om man nok i nogle tilfælde kan have visse anelser.

Den eneste lære vi endnu tør uddrage af Århus-materialet er: det støtter ikke umiddelbart en meget håndfast teori om at de påvirkninger der fører til rigsmålsformernes sejr over lokale former og til de yngre formers sejr over de ældre altid går fra København over de større byer og herfra ud til de omgivende mindre lokalsamfund.

[illegible]

Skema 1. Skema over 19 informanter.

Signaturforklaring:

M = mænd

K = kvinder

B = bopæl i byen (Odder by)

L = bopæl på landet (kommunen iøvrigt)

NB: opvækstårene!

I, II, III, IV = socialgrupper

(Skoleelever er indplaceret efter forældrene; unge der har gennemført en stor del af deres uddannelse og i forbindelse hermed har haft ansættelse på arbejdsmarkedet er placeret efter egen status)

I: folk med højere uddannelse, højere funktionærer, lærere og selvstændige med større virksomhed

II: folk med mellemuddannelser, lavere funktionærer, selvstændige med mindre virksomhed

III: landbrugere

IV: faglærte og ufaglærte arbejdere, håndværkere uden selvstændig virksomhed

1, 2, 3, 4, 5, 6: aldersgrupper. Fødselsårene er angivet på skemaet

Track nr.		Informant 1494-11-20																								gives
		1	6	14	15	20	23	24	25	32	33	35	40	44	45	51	59	62	63	66						
1	1/5	0	0	0	0	15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0.8					
2	o/w	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
3	a/a/a/f	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
4	dm/am	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
5	ai/oi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
6	u-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
7	ha-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
8	-d	0	0	0	10	88	0	73	0	13	0	12	0	0	0	0	0	0	0	0	13.8					
10	-j	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
11	-f	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
12	<gg> I	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
13	<(e)>	0	0	0	30	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1.6					
14	<rg>	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
15	jcg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
16	lke	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
17	het/dex	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
18	et/50	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0					
19	sted I	1/1	50	0	1/1	1/1	1/1	0	71	1/1	100	45	22	0/2	0/2	1/2	0/2	0/2	20	38.5						
20	sted I	100	13	2/2	63	2/3	67	75	0/2	0/1	57	60	76	1/1	60	38	38	78	1/3	60.9						
21	sted I -cg	0	0	0	25	56	7	0	0	0	24	0	0	0	0/2	0	0	0	0	0	6.2					
22	sted I ptc.	0	0/2	1/1	0	100	2/2	0	1/2	0	2/2	2/2	1/1	100	1/2	1/1				33.3						
23	at w/d-verb.																									
24	at w/d																									
25	at w/d																									
26	<ling>	0/2	0/2	2/2	85		1/2	100	0	100	100	1/2	2/2	0/1	100						77.8					
27	<dlv>	1/1	62	29	92	64	100	0/2	80	0	71	0	100	35	100	57	1/3	100	0	64.0						
28	<gg> I I	1/2	0/2		100		0/1		80	0	60	0/1	0/1	0/1	0/2						105.3					
29	<cg> 1 ptc.	71	0/1	1/1	2/2	100	2/2	0	1/3	100	2/2	0/2	1/1	100	1/2	1/2	1/2	1/2	2/2	74.2						
30	<ling>	61	0	94	68	87	72	78	0	75	14	80	75	05	91	10	69	65	84	62.5						
31	<cg>	71	0	75	1/2	2/2	1/1	100	7	75	0	27	0	78	100	100	0	100	60	55.5						
32	<cg>	71	0	30	100	100	67	1/1	0	30	0	37	38	2/2	0	2/2	0	0/1	100	1/2	38.6					
33	<cg>	11	0	10	88	78	76	75	75	39	46	57	61	41	55	60	50	0	57	64	93					
34	<cg> 1 adj.	24	0	29	67	57	59	80	0	41	20	80	11	20	80	50	0	57	64	93	45.9					
35	dm/am	10	0	42	60	62	19	100	0	13	0	37	69	8	0	72	0	67	36	73	35.1					
36	u-	09	0	29	44	02	20	56	0	0	11	0	18	0	0	0	0	76	38	57	31.7					
37	ha-	2/3	0	2/2	86	2/2	71	100	0	0	0/1	2/2	50	100	76	100	1/4	0/1	100	75	75.7					
38	-d	0	0	0	0	91	0	0	0	0	0	0	0	0	0/3	0	0	0	0	0	4.8					
39	et/50																									
40	sted I																									
41	sted I -cg																									
42	sted I ptc.																									
43	at w/d-verb.																									
44	at w/d																									
45	at w/d																									
46	<ling>																									
47	<dlv>																									
48	<gg> I I																									
49	<cg> 1 ptc.																									
50	<ling>																									
51	<cg>																									
52	<cg>																									
53	<cg> 1 adj.																									
54	dm/am																									
55	u-																									
56	ha-																									
57	-d																									
58	et/50																									
59	sted I																									
60	sted I -cg																									
61	sted I ptc.																									
62	at w/d-verb.																									
63	at w/d																									
64	at w/d																									
65	<ling>																									
66	<dlv>																									
67	<gg> I I																									
68	<cg> 1 ptc.																									
69	<ling>																									
70	<cg>																									
71	<cg>																									
72	<cg> 1 adj.																									
73	dm/am																									
74	u-																									
75	ha-																									
76	-d																									
77	et/50																									
78	sted I																									
79	sted I -cg																									
80	sted I ptc.																									
81	at w/d-verb.																									
82	at w/d																									
83	at w/d																									
84	<ling>																									
85	<dlv>																									
86	<gg> I I																									
87	<cg> 1 ptc.																									
88	<ling>																									
89	<cg>																									
90	<cg>																									
91	<cg> 1 adj.																									
92	dm/am																									
93	u-																									
94	ha-																									
95	-d																									
96	et/50																									
97	sted I																									
98	sted I -cg																									
99	sted I ptc.																									
100	at w/d-verb.																									
101	at w/d																									
102	at w/d																									
103	<ling>																									
104	<dlv>																									
105	<gg> I I																									
106	<cg> 1 ptc.																									
107	<ling>																									

Skema 2. Samleskema for resultater.

Rigsmålsafvigelse i procent.

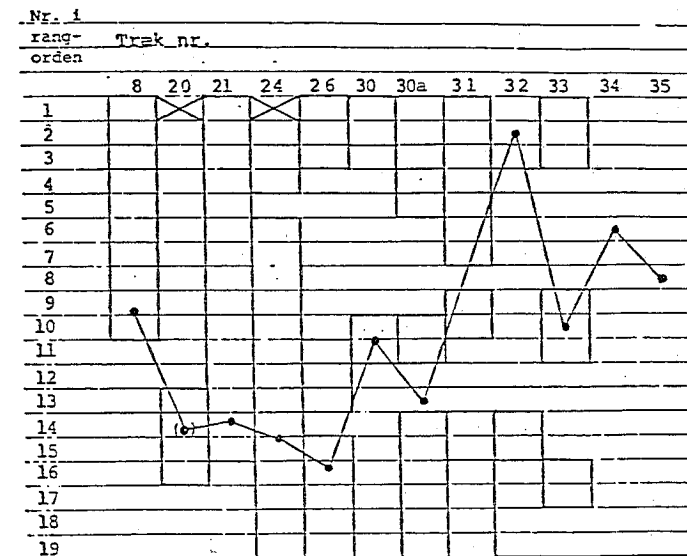
rang nr.	træk nr.	gnsnitl. -R-%	n=
1	24: or/år	77,8	9
2	26: -<ing>	64,0	15
3	30: -<et>	62,5	19
4	20: stød i præf.verb.	60,9	12
5	30a: <u>mædet</u>	55,5	15
6	32: -<t> i adj.	51,8	19
7	33: <u>det/den</u> -enklise	45,9	19
8	31: -<ede>	38,6	13
9	34: <u>sådan</u>	35,1	19
10	35: <u>også/og</u>	31,7	19
11	8: -<ø>	13,8	19
12	21: stød i -CC	6,2	18

Skema 3. Træk og trækgenomsnit.

Trækkenes gennemsnitlige rigsmålsafvigelse.

	lb.nr.	afv.%	køn	bopæl	soc.gr.	alder
1	6	7,1	K	B	II	2
2	33	8,3	K	L	I	1
3	59	12,0	M	B	I	2
4	25	12,1	K	L	I	2
5	45	29,3	M	L	II	1
6	40	30,8	M	B	I	2
7	14	41,6	K	L	II	1
8	23	42,6	K	L	IV	1
9	32	43,0	K	B	II	3
10	1	46,8	M	B	II	1
11	44	48,1	K	B	I	1
12	35	51,4	M	L	I	3
13	62	56,0	M	B	II	2
14	15	58,8	M	L	IV	1
15	63	59,1	M	B	II	1
16	66	61,2	M	L	IV	1
17	51	66,8	K	L	IV	1
18	24	72,9	M	L	II	1
19	20	83,9	M	L	II	3

Skema 4. Informanternes rangorden efter afvigelses-
genomsnit for samtlige træk.

Skema 5. Varierende rangordensplacering.

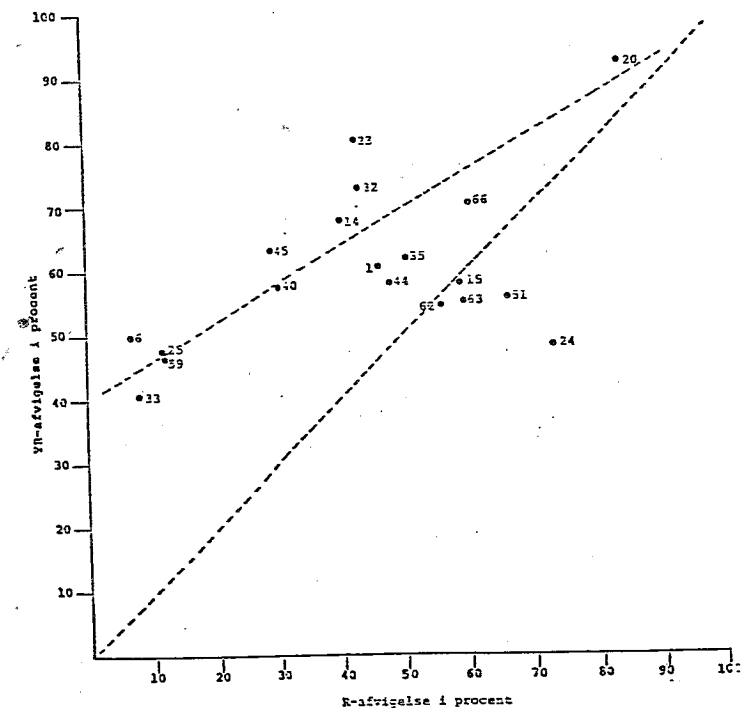
Informant nr. 44 (-R-procent = 48,1).

Skema 6. Samleskema for resultater
Afvigelse fra YR i procent

Træk nr.	Informant løbe-nr.
38: a + alv/nul	95 83 95 100 100 88 52 92 100 100 100 96 94 95 100 100 95 96
39: a + lab/a	23 0 2/3 0 21 55 18 13 100 0 12 29 47 25 0 20 0 36 42
40: langt a	38 45 85 94 100 76 17 42 83 94 73 74 100 29 80 69 76 75 73
41: o	75 38 54 40 100 2/3 36 23 57 0 92 18 50 56 75 41 50 33 50
42: a	100 96 100 100 100 98 100 100 100 100 100 100 94 100 100 100 100 93
43: r+lab/alv/0	0 38 56 25 100 100 13 1/2 100 0/2 17 50 100 25 17 33 45 17
44: re	100 75 89 2/2 100 100 75 100 85 2/2 100 71 1/3 100 100 90 82 40 71
45: r + langt o	75 1/3 0/3 0/2 100 100 75 2/2 71 0 100 1/2 0/2 75 0/1 2/2 80 58 89
46: aj i alm	60 55 77 54 100 100 82 30 90 12 20 45 24 69 13 22 19 59 96
46a: aj i meget	22 1/3 0 0/2 100 1/1 2/3 14 38 0 20 0 0 0/3 0 0 0 20 2/2
47: AJ	1/1 2/3 2/2 1/1 100 67 100 100 0/2 0/1 50 0/2 0 0/1 2/2 86 30
48: a + r	50 27 67 64 73 87 40 17 61 47 48 66 68 50 38 28 58 50 74
49: q	40 0 56 29 46 69 0 6 22 0 33 41 89 0 22 6 14 38 46
50: v'c : vc'	87 43 65 74 98 90 70 52 73 12 82 71 60 33 63 46 68 53 86

Rang nr.	Træk nr.	gnsnt. -YR-%	n=
1	42: a	99,0	19
2	38: a + alv/nul	93,7	19
3	44: re	86,1	16
4	40: langt a	69,6	19
5	50: v'c : vc'	64,5	19
6	46: aj i alm.	54,1	19
7	48: a + r	53,3	19
8	41: o	49,3	18
9	43: r+lab/alv/nul	46,0	16
10	49: q	29,3	19
11	46a: aj i meget	16,5	13

Skema 7. Trækernes gennemsnitlige YR-afvigelse.

Skema 8. Korrelationen mellem -R-gennemsnit og -YR-gennemsnit.